

Planinski Vestnik

Glasilo „Slovenskega Planinskega Društva“

XXI. letnik

1921

štev. 4

Mesečnik v planinah.

Spisal Janko Mlakar.

(Konec)

IV.

Nameraval sem še tisto popoldne iti v Bistrico pogledat in se drugi dan vrniti v Ljubljano, toda tovariša sta me zvalila s seboj na Moličko planino in od tod nazaj na Štajersko. Zlasti Martin mi je branil domov, češ da je dobro, ako je poleg dveh mesečnih še eden, nad katerim nima luna nobene oblasti.

Ko so se razmere, ki so postale vsled obeda nekoliko napete, zopet za silo ublažile, smo pobrali svoje stvari — kosti smo pustili „sero venientibus“ — in jo mahnilo po grebenu navzdol. Ker se nam ni nikamor mudilo, smo se med potjo precej obirali in „razgledovali“. Planina Korošica se je razgrinjala pod nami kakor zelen prt in nas je vabila k sebi. Toda mi smo se raje držali v skale nadelanega pota, ki se tako lepo vije po robu Male Ojstrice.

Ko pridemo na Moličko planino do Kocbekove koč, jo najdemo zatvorjeno z žabico, sicer pa odklenjeno. Lojze se je hotel takoj spraviti nad žabico, ali jasneje rečeno, vlomiti, toda jaz sem mu branil, ker sem moral kot odbornik O. D.*) S. P. D. paziti na red in snago v planinah. Seveda sem mu tudi svoje stališče pojasnil. Toda Lojze si ni dal do-povedati.

„Kaj bomo pod kapom ležali zato, ker si ti odbornik?“ je rekel nevoljno.

*) „Osrednje Društvo“.

„Lepo te prosim, Lojze, kako morem dopustiti, da se vpricho mené odbornika O. D. S. P. D., vlomi v kočo Savinjske podružnice S. P. D. Kako naj jaz to zagovarjam v odboru O. D.! Saj je tako že tak-le ubog odbornik kriv vseh nerednosti, ki se zgode v gorah in dolinah. Ako se kak nerodnež pobije ali če dimnik ne vleče, ako so postelje trde, planike potrgane, ali če je slabo vreme, takoj se vse obrne na slučajno navzočega odbornika S. P. D., češ, ali vidiš, kaj se godi, pomagaj, čemu si pa odbornik!“

„Veš, Janko“, se sedaj oglasi Martin, „meni se zdi, da ta-le žabica slabo zapira. Toliko že lahko pustiš Lojzu, da jo malo preštudira, saj veš, da je večšak v odpiranju tujih ključavnic, zapahov, žabic in kar je še takih zapiralnih priprav. Bomo vsaj videli, če kdo lahko vlomi v kočo.“

Še preden sem utegnil premisliti, ali naj dovolim vlom, je imel Lojze že izdrto žabico v roki.

„No, vidiš“, je rekel, „ali je sploh to kak vlom? Saj je bila koča pravzaprav odprta. Taka-le žabica ali pa nič. Boš vsaj videl, kako bom jaz jutri zaprl. Sedaj pa kar noter, tu preveč vleče, jutri bo še dež!“

Ko stopimo v kočo, nam vlaga kar puhne v obraz. Jaz se po stari navadi takoj spravim nad kuho. Nekaj časa se je sicer kadilo, a polagoma sta se dim in vlaga izkadila skozi okna. Po večerji smo sedli poleg toplega ognjišča. Ker je mamreč za kočo ležal še debel sneg in je razsajal hud veter, nam je bilo skoraj mrz. Martin si je privoščil pol trabuke, drugo polovico je pa Lojze zrezal v pipico in zadovoljno iz nje pihal.

„Martin, ti si res dobra duša“, je hvalil tovariša; „taka-le trabukica je vendar nekaj drugega kakor tavžentroža ali oreh. Ako pridem zaradi srbskih kočev v »prežon«, me najbolj skrbi, če bom moral pipico pusitit zunaj.“

„Saj res“, se oglašim jaz, „davi sta prišla Bellak in še en drug orožnik na Okrešelj. Oni je zelo popraševal po vama. Ko sem mu povedal, da sta šla brez potrebnih pisanih pravic čez mejo, jo je takoj ubral za vama skozi Turski Žleb. Obljubil mi je, da vaju zvečer pripelje nazaj na Okrešelj.“

„Glej no“, vzklikne Lojze, „taka novica, pa jo šele sedaj poveš! O ti preklicani »Beljak«, niti tu gori nisem pred teboj varen! Dobro si pa naredil, da si ga poslal v tisto ledenico; se bo vsaj malo ohladil.“

„Saj ga ni bilo treba pošiljati“, odvrnem mu; „komaj sem mu povedal, da smo se včeraj menili o Turskem Žlebu, ga je že neslo tja. Tako se mu je mudilo, da ga nisem niti utegnil opozoriti, da so sledi v snegu najine.“

„Dobro je pa le, da si ga spravil na napačno sled“, se oglasi Martin. „Bellak je hudoben človek; ako bi naju dobil, bi naju gnal morda celo v Ljubno, ker nimava nobenih izkaznic.“

„Kaj ga briga, če jih nimava“, pravi jezno Lojze; a takoj nato se mu razjasni obraz in pristavi: „Raje naj bi iskal tistega nevidnega človeka, ki nama je kuro obral in vino izpil, ha, ha, ha!“ Pri teh besedah se glasno zasmije in pomežikne Martinu.

„Čemu se pa tako krohočeš?“ ga vprašam; „kaj pomeni to pomežikovanje?“

„To pomeni — no. Martin, saj mu lahko povem; torej to pomeni, da tisti nevidni človek ni bil nihče drugi, kakor ta-le najin prijatelj.“

„Ti, Martin?“ zavzamem se jaz; „veš, od tako resnega človeka, kakor si ti, bi jaz kaj takega nikdar ne bil pričakoval.“

„Nikar ne zameri! Malo sem se moral maščevati, ker sta mi tako ušla v planine.“

„Kako pa, da te nisva nikjer videla, dokler se nisi sam pokazal?“

„Čisto naravno; kajti jaz sem bil vedno tam, kjer me nista iskala. Zato sem bil pa tudi ves upehan, ker sem moral vedno semtertja letati, vmes pa še jesti in piti.“

„Na to se pije“, vtakne se vmes Lojze. „Ti, Martin, imaš še eno steklenico osmičke iz Dešna, kar sem z njo! Pili bomo na tvoje zdravje, ker si tako dobro igral »nevidnega človeka«, na Jankovo pa, ker je tako lepo izpeljal Beljaka.“

Zvonko so v koči zažvenketali kozarci. Zunaj je veter podil po zvezdnatem nebu posamezne oblake, jih trgal na kose in razganjal na vse strani, kakor bi hotel delati pot mesecu, ki ga je že naznanjal srebrn blesk na obzorju. In res, kmalu se dvigne izza gorskih slemen in plava mirno višje in višje. Ko pa pride nad Moličko planino in zagleda okno, skozi katero se je svetlikala luč, raztegne se mu poln obraz v porogljiv smehljaj . . .

Toda tisto noč se je zastonj smejal. Preden sem šel spat, sem se pač dobro prepričal, so li vse oknice trdo zaprte.

Lojze je dobro prorokoval. Krvavorudeča zarja nam je drugo jutro obljubovala dež. Bilo je sicer še solnčno, toda že so se raztegovali tuintam po jasnem nebu debeli oblaki, težki in polni, kakor velikanske gobe, ki komaj še držijo vodo. Zato se nismo dolgo obotavljali. Lojze je žabico pritrtil tako, da je bila — po njegovem mnenju — kos vsakemu cepinu, nato smo pa odrinili proti Lučam. Ker smo čez Jeruzale in skozi Robanov Kot že hodili, udarili smo jo v smeri proti Planinšeku.

Ko smo prišli na sedlo med Črni in Veliki vrh, se ozremo še enkrat proti Ojstrici, ta pa je med tem že pokrila precej temno kučmo,

izpod katere je včasih nevoljno zagodrnjala. To nas je spravilo kar v dir. Bilo je jako soparno in z Lojzetom je bil pravi križ. Če je le zaslučil kje v bližini vodo, je hotel lokati in tako smo se brez potrebe met potjo veliko zamudili, oblaki pa so se bolj in bolj zgoščevali. Ko smo prihтели v prijazno dolinico Vodole, so nam že poslali malo plohico, menda kot vzorec.

Nekoliko časa povedrimo v pastirski bajti, potem jo mahujemo naprej. Precej huda strmina nas pripelje „Pod Klanec“ in kmalu potem pridemo na Lasen, od koder zagledamo pod seboj lepo Planinškovo posestvo. S svojimi gospodarskimi poslopji je podobno malemu selu. Pri hiši je globok vodnjak, v katerem se nabira kapnica, ker ni nikjer v bližini žive vode. Lojze si je je seveda privoščil v obilni meri. Jaz je nisem pokusil, dasi jo je zelo hvalil.

Sploh pa Lojze ni posebno izbirčen glede vode. Ko me je nekoč peljal iz Poljčan čez hribe v Rogatec po bližnjici, ki se je izkazala dve uri daljša kakor velika cesta, prideva do čisto navadne luže sredi močvirnatoga travnika. Lojze seveda takoj potegne iz žepa kozarec, ki se ga tako zvesto drži kakor pipe, in začne piti.

„Nikar ne pij te brozge; saj vidiš, da je luža, ne pa živa voda“, pravim mu jaz.

„Kako da bi ne bila živa, ko je pa toliko žab notri“, mi on odvrne in pije dalje. — —

„Ker je za Ojstrico parkrat nekoliko glasneje zagrmelo, se nismo pri Planinšku nič mudili, marveč smo hiteli kar naprej. Na robu visokega praga nad kmetom Kladnikom že zagledamo prijazne Luče. Bil je pa tudi zadnji čas. Zakaj tiste gobe, ki so zjutraj še posamezno visele na nebu, so se sčasoma združile v eno samo velikansko gobačo. Njo je deževni bog Jupiter Pluvius jel tako ožemati, da je kar curkoma lilo iz nje. Bil je pa vendar toliko obziren, da je včasih malo odnehal, tako da smo prišli po daljših in krajših vedrilnih presledkih še razmeroma malo premočeni v Luče. Meni tako ni bilo sile, ker sem imel na sebi dober plašč zoper dež, dočim sta ga bila tovariša doma pustila, zanašajoč se na visoko stanje tlakomera.

Tudi v Lučah nismo ostali dolgo. Mlad fant se je namreč ravno odpravljal s parom konj in s praznim vozom v Ljubno. Takoj smo zagrabili za to vozno priliko. Lojze in Martin sta legla na voz in se dobro zadelala s plahto, jaz sem pa sedel spredaj na desko poleg voznika; nato smo pognali.

Bili smo nekako na pol pota, ko zagledam po blatni cesti capljati — Bellaka v smeri proti Ljubnu.

Takoj ukažem fantu ustaviti in povabim orožnika na voz. Ta se ne da dolgo prositi, marveč sede takoj poleg mene in postavi puško med kolena. Sedaj šele me pogleda natančneje.

„Oho, kaj ste vi?“ se začudi, pa ne posebno prijazno. „Nisem Vas takoj spoznal, ker imate kapuco tako globoko na obraz potegnjeno. Zakaj me pa včeraj niste počakali v Frischaufovem Domu?“

„Ker ne živim le od zraka, ampak tudi od kaj gostejšega. Tovariša sta namreč vzela vso hrano in pijačo s seboj, česar jima nisem smel zameriti, ker ni bilo nič mojega. Bila pa sta tako velikodušna, da sta mi pustila vse svoje perilo. Jaz pa sem moral iti s trebuhom za kruhom. Mahnil sem jo na Kamniško Sedlo, ker ste ju vi šli iskat v Turski Žleb. Tako, sem mislil, nam morata priti v roke, razen če bi jo bila udarila proti Skuti, kar se mi pa ni zdelo verjetno. In res, komaj sem prišel onkraj Sedla na plaz pod Planjavo, sem ju že zasledil v snegu. Došel sem ju na Ojstrici in . . .“

„Torej vi lahko pričate“, me prekine Bellak, „da sta prestopila mejo protipostavno.“

„Ne, pričati ne morem“, odvrnem mu, „ker jih nisem videl iti črez mejo, vrh Ojstrice je pa menda že štajerski. Sicer sta pa gospoda jako obzirna in vestna. Ko sem jima omenil, da utegne biti nekaj vrha kranjskega, in da morda sedita na Kranjskem, dasi nimata za to pravice, sta se takoj presedla na Štajersko. Prenočila sta potem na Molički planini in prišla danes v Luče, potem . . .“

„Tako? Sedaj sta torej v Lučah?“ me prekine zopet nestrpno; „fant, potem pa kar ustavi, jaz moram nazaj v Luče. Na vsak način se mi morata postavno izkazati.“

„Ni treba, gospod orožnik, nazaj hoditi!“ branim mu jaz. „Gospoda sta se namreč, kolikor mi je znano, že odpeljala v Ljubno. Tam ju gotovo dobite.“

„Kaj sta dosti pred nami?“ me vpraša še bolj vznemirjen. „Fant, poženi!“

„Ni treba hiteti“, pravim zopet jaz, „saj sta še zadaj za nami.“

Ker so konji šli ravno v koraku in ni ropotanje voza več glušilo, zaslišimo za seboj glasno smrčanje.

„Kakšni glasovi pa prihajajo tu izpod plahte“, zakliče Bellak in se ozre nazaj.

„Ni nič posebnega; nekdo gode“, poučim ga jaz.

„Kako da gode?“ nasprotuje mi Bellak; „meni se čisto zdi, da eden tu na vozu smrči.“

„No, seveda“, mu pritrdim jaz, „saj je to le drug izraz za isto delo.“

Kar se plahta vzdigne, izpod nje prileze Lojze, pokima prijateljsko orožniku in sede. Nato vzame iz žepa pipico, jo jame basati in pravi: „Martin, poglej, najin prijatelj Beljak se vozi z nama.“

Toda za odgovor je dobil le globoko godrnjanje, kakor bi ležal pod plahto medved, ne pa krščen človek.

Bellak pa pogleda najprej njega, potem mene in začne ves srdit: „Vi, vi ste me nalagali, ko ste rekli, da sta ta dva še zadaj, med tem ko sta tu na vozu. Jaz, jaz vas . . .“

„Kaj, jaz da sem lagal?“ sežem mu hitro v besedo, „kako si upate kaj takega trditi? Seveda, sedaj, ko ste nazaj obrnjeni, sta res spredaj; ako pa sedete tako kakor poprej, bodeta pa zopet zadaj. Kaj mislite, da si smete vse dovoliti, če držite tisto jekleno legitimacijo v rokah?“

„No, no nikar se ne prepirajta“, jame naju miriti Lojze; „le bodimo prijatelji! Torej, gospod Beljak, sedaj ste naju vendar našli. Kako ste se pa imeli v Turskem Žlebu, če smem vprašati? Ali so bile stopinje v snegu še dobre? Vi ste gotovo mislili, da so bile te sledi moje in pa tega medveda, ki mi je popreje dal izpod plahte tako prijazen odgovor. Vi se nekoliko motite, par stopinj je res mojih, drugi par . . . No, kam se ti tako mudi?“

Te zadnje besede so veljale meni, ker sem skočil urno z voza.

„Fant, kar poženi!“ sem zaklical vozniku; „ni treba nič čakati name, pridem kmalu za vami! Moram se namreč malo razhoditi, ker me že vse boli od sedenja.“

Voznik me je ubogal in preden je izvedel Bellak, čegav je drugi par stopinj tam v Turskem Žlebu, mi je voz že izginil izpred oči. Ko sem prišel slabo uro pozneje v Ljubno, sem našel svoja tovariša v župnišču za mizo. Prijatelj in kučegazda Dekorti se je ravno od samega smeha tolkel po kolenih, Martin in Lojze sta mu pa pomagala. Zakaj so se tako smejali, mi niso hoteli povedati. Pač pa mi je Lojze sporočil Bellakov dobrohotni nasvet, naj se poberem kar naravnost skozi Turski Žleb na Kranjsko.

Zares, prav lep teden smo preživel v Savinjskih planinah. Samo to sem trdno sklenil, da ne grem z Lojzom in Martinom nikamor več o polni luni, marveč samo o mlaju ali kvečjemu še o prvem in zadnjem kraju.

Bijele Stijene.

Srećko Bošnjaković, Zagreb.

razni nahrpnik na ledjima i cjepin pod pazuhom ispraćivahu me na izlaz iz željezničkoga voza još kao jedini preostali sudionici provedenih dana.

Prebirući teške cipele muklim zagrebačkim pločnikom, koji je sad zamijenio kamen Škrlatičnoga masiva, sretao sam opet ista dosadna lica. Fijakeri gonili su istu onu neuništivu kljusad kroz grad, stari penzionirani profesor skidao je svoj nepromjenjeni šešir na odzdrav.

Sve staro — isto . . . Popade me poznata mrzovolja, što se redovito sa svakim povratkom iz bregova vraćala.

Tik pred stanom, kad sam već zijevnuo u namjeri, da pročitam novine, sretnem vrijednoga svog starijeg planinskog druga. Nakon moga kratkog izvještaja o izvedenome izletu u Julskim Alpama, animira me on za drugi dan naveče, da pohodimo opet jednom zanimivi naš balkanski Kras. — —

Stalo je upravo da svita. Blijeda cesta kasala je pred nama, a miris crne šume izljevao se na nas sa sviju umornih grana. Prvi traci sunca stali da propuzuju ovdje, ondje kroz igličavo granje, što nas je uz šum sjenâ ispraćivalo na putu od Lokava prema Mrkoplju.

Za praskavoga tog osvita, koji nam je obećavao izobilje vedrine, nije nas morila potreba dugih cesta, da izvadimo naše orguljice za prikraćenje puta. Čitavi orkestri sitnih ptičjih grôca smjestili se uz to po krošnjama, a sunce im je uzlazeći dizalo pjesmu; ugadjaj, pred kojim su se i naše nametljive harmonike ustegle. Upijali smo taj svježi dah planinski, što nas je već sa sviju okolnih vrhova Velike Kapele pozdravljao srdačnim lahorom.

Sunce odskočilo i mi se primakosmo Mrkoplju, mjestancu, što se smjestilo u gorskoj kotlini na podnožju Bitoraja. Put nas je vodio još do Begovog Razdolja, kud stigosmo nakon dobra tri sata hoda od stanice. Zatražimo neke informacije i ustavimo se u jednoj gostoljubivoj kući, gdje nas ponude s kiselim mlijekom, za koje jedan moj mladi planinski drug najborbenije tvrdi, da ono spada u turističke rekvizite.

Potražismo malu gostionicu — i ondje ima nerazmjerno krčama — a gazda nas, Varaždinac, uvede u razkošnu svoju sobu „za odlične goste“. Orijentiramo se ponajprije u tom klupku zastora, naslanjača i uzglavnika, najspremnije posluživani od čitave vrijedne gazdine obitelji; pohranismo naše cjepine i nahrpnike te izadjosmo. Sunce leglo svom težinom u polje i priteglo gušterice na kam. — Zaputimo se do ruba

šume, što je nedaleko nad seoce dopuzla. Dovukao se za nama i čupavi mali kudro, izvalio se uz grmečak na sunce, pa usta, puna užitka, razapeo do ušiju.

Razodjesmo se i povesmo do mogućnosti za njim. Modro se nebo nadvilo nad nas, nad šumu i krš, što u tom kraju odiše nekom lagodnom smirenošću. Do nas je dopiralo jednoliko zvonkanje klepaka iz doline i otegnuti, beskretni djevojački pjev; i uzduh i boje vraćaju ga teškom melankolijom nizbrdice, a trome se sunce jedva povlači prema obzorju. Vratit će mi se spontano u pamet netom provedeni časovi na rastrganom stijenju Škrlatice i Špika, što pritežu ugadjaj nekud u visine, a uz te mi se uspomene vuklo oko po tome zasebnom kraskom tlu, presićenom najširim tonovima neuzbudjenja i otpetosti.

Pod Bjelolasicom, poviše Mrkoplja, smjestilo se visoko gorsko selo Begovo Razdolje (1100 m), obrubljeno širokim plohama pašnjaka uz obronke susjednih hrbata, vanrednog zimskog terēna za klize (smučići). Znatni gorski vijenci vuku se onud, dajući time balkanskome Krasu već početne tipične biljege, kojima se on od istarskoga toliko razlikuje. Pojedini vrhovi Velike Kapele uvode nas već postepeno u neobuzdanost oblika Velebitskih, premda još uvijek zaostaju za njima.

Ovaj put bio je naš pohod namijenjen medju ostalim i jednome od najzanimivejih vrhova Velike Kapele, Bijelim Stijenama, pa se stoga prije večeri odputismo, da uredimo sve za rani polazak. — Ranim jutrom nadjosmo se već u gustoj šumi uz pratnju dvojice tamošnjih lugara, koji su taj komplikovani uspon bili već izveli; mlađji od njih bio je već naš znanac s jedne druge partije. — Poslije kratkog zakuska skrenusmo sa šumskog kolnika u najdivljiji pleter granja i stabalja, preko propada tla, put dugoga lanca kamenoga stijenja, što se proteglo u dužinu od više kilometara, sve tamo od Bitoraja pa do Jasenka.

Ta je kamena skupina dobro vidljiva s okolnih i daljnjih vrhova kao bijeli lančani niz, no za samog nam uspona ona ostaje zakrivena isprepletenim krošnjama drvlja, što nas sapinje sa sviju strana. Satrveno granje starog drveta ovdje se nemoćno spustilo na tle, pritegnuto divljim, zmijugavim bršljanom, što mu se kao mora ovio oko usahljih grudiju; korak podalje izvio se iz natrulog trupla pradjeda prkosljivi bukvić, verući se uz trakove sunca kroz gustu šikaru, što se uhvatila oko njegov. Samo se belo stijenje sakrilo iza te šumske koprene, kroz koju smo dosta polako napredovali. Baš poradi posebnoga svog položaja, iz koga se izvija sva elementarnost ugadjaja divljine, privlačilo nas je nevidljivo kamenje magnetskom silom bliže. Tlo, isprekidano vrtačama, pećinama i snježarama, u kojima je ležao nestopljeni, pocrnio snijeg, rasjelinama i povaljenim stabaljem, pa potpuno zastrti razgled oteščavao nam je

brži uspon. Naši pratioci, koji su se s ove strane bili već dvared uspeli, postadoše nestrpljivi i počеше gubiti orijentaciju. Mala gorska rebra, survine i šikara vraćala nas je češće na istu polaznu točku.

Izvadismo kompase. Qtpočne ono kojiput nešto nezgodno putovanje prema sjevernom polu. Preko grmlja i grebenja, mimo svježih ležaja srnâ — koje ovaj put niso više mamile naše lovce — u gustome hladu staroga, izlamanog granja vodio nas je oznojene „taj bodljikavi put za iglom“, kako se ujedljivo izjavio stariji naš pratilac. I naši se nahrpnici, kao što uvijek u takvim prilikama, pridružili ponešto pritisku odozgor. Masa se stabalja nije smanjivala; igla je još uvijek pokazivala isti smjer. Naši nas vodiči već nestrpljivije slijedili i ponešto se uzvrpoljili od neprestanog rješavanja istoga problema: preko drvija i kamenja.

Ustavismo se u dnu velike neke ponikve. Dno je bilo pokriveno željeznom ilovačom, crljenicom, što je nastala rastvaranjem vapnenca, a posuto grmljem i kamenjem, koga se uhvatila rdjava željezna kora. Po ono malo sunca, što je do nas dopiralo — moj sat je takodjer u toj gustari izgubio orijentaciju — zaključivao sam, da je podne već odmaklo. Debelom mahovinom pokriveno povaljeno stablo primi nas gostoljubivo na široka svoja ledja te nakon zakuska i gutljaja vode nastavismo naš put prema tajanstvenim stjenama, koje više nijesu mogle da budu daleko. Vidjelo se još od njih nije ništa. Uspjeh se na mladi bukvić povrh neke šumske uzvisine, da po toliki put pokušam nanovo sreću.

I odista. Nisam se još pravo uzdigao, klikne moj drug — i u taj čas zabijeli se kroz bujno raslinje goli, meteornim vodama isprani kamen. Stajali smo gotovo na podnožju gromade stijena, što se kao stara, silna gradina izdiglo pred nama. Malo zatim stadosmo na sam kamen. Lugari ostadoše pod hridinama, nas dvojica navukavši papuče za veranje vinusmo se na kamen. Činilo mi se, kao da se uzdižem na nedovršenoj gradnji koje goleme piramide; svud goleme kocke kamenja, često slagane kao stepenice. Ovdje, ondje koja žilava klekovina, što iz mrtvog kamena požudno upija život. Doprihli smo do okomite stijene, koja se pred nama isprсила ne dajući dalje. Ruke su nam se oprezno hvatale kamena, no oči su neprestano tragale rascjepima kamena. Nekoliko travčica, lišaj ili mahovina i ništa drugo.

Digoh se klekovinom do malega kamena, koji nas propusti na grbinu stijene. Drug me u to upozori na jednu točku nad nama. Bilo je, što smo tražili: na rubu druge stijene, što se još nekoliko metara uzdigla pred nama, drhtala je jedna zvijezdica na svodu modroga neba: bijeli runolist, do njega drugi, pa treći — meko planinsko cvijeće, puno svježega, gorskog daha. Uspnemo se donle i ugledamo snažni prizor

pod nama. Stajali smo na vrhu silne kule, a pod nama se crnio duboki kotao, opkoljen odasvud stijenama; podalje drugi i treći. Niz obronke spuštala se nepregledna šuma, nad kojom su treperili ovdje, ondje jastrebovi te se uz oštri klik spuštali do svojih gnijezda i opet uzdizali. Daleko se po periferiji namjestili vrhunci. Razgled nije bio odasvud toliko slobodan, koliko s kojega samog, istaknutog vrha Velike Kapele, no s istočnoga vrhunca Bijelih Stijena — on je ujedno i najviši (1335 m) — obuhvata razgled druge vrhove Velike Kapele i Velebita; čitavi lanac Bijelih Stijena, u daljini — na sjevero-sjeverozapadu — bjelasaju se Kamničke Alpe, a prema jugozapadu se plavi more, Kvarner s otocima. Nad nama nebo, pod nogama bijeli kamen i crne uvale.

Provezasmo se gudurama, ubrasmo nekoliko egzemplara runolista rijetke veličine, već pocrnjelih od starosti — to cvijeće naime ne biva pod stare dane sijedo — te legosmo na glatki kamen i na radosno, nasmiijano sunce.

Bijele Stijene se ne odlikuju visinom; one nam pružaju medjutim nešto novo, s alpskim teško uporedivo; ostavljaju nam u spomen snažno uzbibane tonove te divlje romantike, iz koje pravadno prašumsko tlo pomalja svoje sijedo kameno tjeme.

Vodiči su nas, već spremni na polazak, nestrpljivo iščekivali, jer je sunce stalo da se naginje. Silaz bio je kraći, brži i manje naporan, no što smo držali da će biti. O zapadu sunca nadjosmo se na šumskome kolniku, gdje se naš put dijelio; mi smo idućih dana namjeravali izvesti još jedan drugi uspon, pa nas je put vodio do Jasenka. Oprostismo se s obojico čestitih momaka te krenusmo na desno, oni na lijevo. Pod mrak stignemo do ubavoga, simpatičnog Jasenka i ondje pod gredama neke kuće na neizrecivo očajnom krevetu provedemo noć.

Kad smo se poslije nekoga vremena — vrativši se na Ogulin — opraštali s prozora kupeja s lijepim kraškim brdinama, napuni se naš odio simpatičnim narodom iz onih krajeva. Skupilo se šaroliko društvo. — Čestiti Likote, krupni štokavci, pa dosjetljivi kajkavci Gorskoga Kotara, čakavci iz Primorja, vojnici na dopustu, glagoljive žene, trgovčiči željezničke firme, pa nas dvojica — jedini, s kojim bijahu u neprilici, kamo da ih sortiraju.

„A ono — — bez zamjerke, odakle se uputila gospoda?“

„Iz vaših gora, braćo“, odvrati moj drug, redeći svoj lijepo opremljeni nahrpnik.

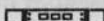
„Iz gorâ, aa?“

Pogledaše nas ispod oka; a jedan od njih — nevjerovani Toma ili savremen čovjek — opazi, na pokrovcu nahrpnika mog druga, niz igala pritezača raznih veličina, nanizanih jedan do druge. Stade ga

salijetati — taman do zore — neka mu ih preproda nekoliko tuceta . . . I nikakvim izgovorom nije moj drug uspio, da obori ovo posebno shvatanje planinarstva; spekulativni duh stao je da se uvlači već i u skromne pretince planinarskih nahrpnika . . . I voz nas je sve brže vraćao kući. — —

Povratak bio je za nekoliko dana odgodjen; gradom gone fijakeri dakako istu svoju kljusad; filogenetski razvitak ove vrste vrši se zamjerno polaganim tempom; nepromjenjeni profesorski šesir uvjerio nas je nanovo, da se taj tempo kraj tolike konzervativnosti ni kod njega nije ubrzao.

Škrapala je kiša.

Goličica 2101 m.

Dr. H. Tuma.

Dne 15./8. sem se napotil na Goličico, zame jako važne lege, sredi med Pihávцем, Razórjem in Prisojnikom. Goličica se vidi iz Dolnje Trente, skupaj z Debelo Pečjo, Planjo in Razorjem, kakor gromadna piramida. Šele ko se bliža Logu, se razstopijo vrhovi in Goličica postane gospodujoča. Pred njo stoji Debela Peč tako, da izgleda Goličica čez njo kakor glavica. Po poti v Zadnjico in iz Zadnjice pa je pregledna vsa rajda vrhov od Razorja do Vrha nad Logom. Kljub temu, da vede na južni strani mimo nje turistna pot v Zadnjico in po Komarju, odkoder se ima lep pogled na celo rajdo, in dasi vede pod njo dobro izhojena pot na Križke Pode in da tudi na severni strani mimo nje po dolini Korit vede čez Ture in Metliko turistna pot od Mlinarice na Razor, se imena vrhov rajde od Razorja doli proti Logu že od nekdanj zamešavajo.

Posebno nepriliko dela ime Kukla. Zdaj se imenuje cela rajda Kukla, zdaj le vrh 2101 m in obratno. Tudi ime samo se piše zdaj Kuhlja, potem Kuglja in Kukla. Kar sem bil v Trenti — in bil sem precejkrat — nisem nikdar slišal drugega nego Kukla, izraz, ki mi je znan še izza mladih let iz Dolenjskega, istega pomena kakor v ruščini Kúkolka — die Puppe. V Dolenji Trenti so mi pred leti pravili, da je Kukla ime za celo skupino od 2101 dol in sicer, da je ta vrh glavica, gozdnata rebra pod njo nad Logom pa se razprostirajo v dolini Soče in Zadnjice kakor krilo. Dejanski bi ta podoba tudi odgovarjala. *)

*) „Trentar“ tolmači besedo Kukla za našimi filologi iz latinščine. Zavedajoč se prvotnega pomena in ker poznam tudi Kuklo, vrh nad Dornbergom v Vipavski dolini, ter vem za to ime tudi v bolgarskem Balkanu pri Panagjurišču blizu

Da končno določim imena vrhov, sem se odpravil s svojim vodnikom Jožefom Komacem na Goličico, ki ima osrednjo lego in od katere doli se dajo vse točke nedvomljivo opredeliti. Od hiše Zlatoroga gori pelje prva steza na desno na pašnik do točke 831 *m* k staji „Na Skali“. Odrinila sva iz Zlatoroga ob 4.30 minut zjutraj. Steza je izprva precej dobro izhojena, do pod Debele Peči, t. j. vrh 1660 *m*. Tik nad Logom glava, visoka okoli 1000 *m*, nima posebnega imena, imenujejo jo Glavo nad Logom. Gozd za Logom do Belega Potoka je Mali in Veliki Prosek; večinoma je erarski in zato dobro ohranjen. Klin od prve glave doli proti dolini imenujejo Rigelc, očitno nemško ime. Drugi klin nad Velikim Prosekom imenujejo „Šupe“. Gozd v Malem Proseku višje gori je jako redek in se stopi kmalu na plano. Na levo slede tri glave: nad Malim Prosekom in nad Velikim Prosekom, ki nista kotirani, in kota 1660, gola, kontasta Debela Peč. Med vrhom nad Velikim Prosekom in Debelo Pečjo je Mala Škrbinica. Pobočje vrhov nad Velikim in Malim Prosekom je golo. Ob koti 1519 *m* se dviga strmo do približno 1950 *m* stožčasta gola gora, t. j. Čelo.

Pod Čelom in v gorenjem delu Prosekov so povsod sledovi zgorelih drevesnih debel. Vodnik mi je pravil, da ve iz ust svoje stare matere, da je velik požar uničil gozd macesnov in borov, ki je rastel po Čelu in nad Prosekom. Požar je uničil tudi drevje na pobočju nad Logom in do nad cerkvijo v Trenti, ker je veter takó zaganjal plamen. Dejanski se sledovi tega požara dajo določiti po zogljenih štorih in koreninah.

Nad Velikim Prosekom se že pričenjajo strme police (Grashalde), vrh katerih se stopi pod pečine Čela. Treba je kreniti na desno v zagato (kamin), koje rob je še nasajen z usehlimi strgačami macesnov. Rob zagate je treba preplezati, četudi ne pretežko in brez opasnosti v okovanih čevljih in z nahrbtnikom. Potem gre plezanje po vseh štirih po strmem drnaten rebro Čela s 65% naklonine. Približno sredi njega je najtežja pečnata stopnja kake 4 *m* visoka. Stopi in prijemi so sicer ozki, a dobri. Po celi poti je vse polno očnic, ker le malokdo pride na te travnate love.

Na Čelo sva stopila ob 7. zjutraj in se četrte ure oddahnila. Od tod se gre na levo po ruševju do sedelca med Čelom in Goličico. Vrh

---

Ihtimana, pa jaz trdim, da je to prastaro slovansko ime. Dejansko pomeni po formaciji — die Puppe; med slovenskim ljudstvom se je pomen te besede že večinoma izgubil, ostala je le še kot lastno ime; ravno to pa kaže pratarost besede. Tudi v slovaščini pomeni Kukla bubo — Insektenpuppe — in kuklička je semenska glavica. Radi tega ostajam kljub nasprotnemu mnenju dr. Franca Tominšeka in Josipa Abrama pri tem, da je pravo ime Kukla, ki se zlaga s formacijo.

2101 *m* je v vojaškem zemljevidu napačno zaznamovan s Kuklo, dočim stoji ime Goličica za točko 2463, t. j. Planja. Točka 2191 *m*, pomaknjena proti vzhodu, so Kanceljni, med njimi in Goličico približno 2000 *m* visoka Rimlajt, gotovo pokvarjeno nemško ime. Iz sedla gori se pride po rušatem bregu v pičli pol uri do vrha.

Z Goličice je posebno lep razgled na Zadnjico pod Kanjavcem z Ozebnikom in Zelenico; okoli se vidijo Pihavc, Šplevta, Planja, Pri-sojnik, Škrlatica, Stenar in Triglav, na severni strani Mojstrovka, Jalovec, proti zahodu skupina nad planino Verevica. Vse gore so bile od 2200 *m* kvišku obeljene s pričnim snegom, ki je bil zapadel prejšnje dni. Vreme nad nama se je med tem precej skazilo, nebo se je prevleklo in mrzel veter je pihal, da so roke od mraza cepenele. Stisnila sva se z vodnikom v kotiček pod vrhom za skalo, da sva nekoliko použila in pregledala vrhove. Vztrajati pa nisva mogla niti $\frac{3}{4}$ ure, mraz naju je pregnal iz bornega zavetja.

Spustila sva se po rušju doli v zeleno krničico, ki je pod sedlom med Čelom in Goličico, po komaj vidni pastirski stezi, ki jo je treba iskati med travo, na desno pod robom in na dno Krnice. Iz te vede Velika Škrbina, zarez med Debelo Pečjo in Čelom v planine Kukle na Prosek. Od Škrbine se obrne steza močno na desno ter postaja dobro izhojena. Stopi se v gozd. Pod Goličico je Ruševa Glava, na levo pa Glave nad Prosekom, na tej severni strani lepo zarastle s smrekovino, nižje doli z macesni. Človek bi komaj verjel, da hodi tod po tako senčnem gozdu in položni stezi; posebno bujna rast pokriva skoraj že vso kotlino pod glavami Proseka. Iz gozda se stopi na ravno planoto, katero bolj in bolj zaraščajo macesni. To je planina Kukla.

Stopila sva nanjo ob 9 $\frac{1}{2}$ predp. Planinski stan je razpadel. „Rožo“ imajo le trije posestniki, med njimi moj vodnik. Planina je precej obširna. Obsega vso Goličico, del Planje, Rimlajt, Kanceljne, od vrha Proseka do grape Mlinarice, okoli 700 oralov. Odkar se je planinski stan opustil, postaja gozd vedno gostejši, tako da bo v kratkem celo zarastel.

Planinski stan Kukle je kotiran s 1318 *m*. V Lechnerjevi izdaji je planinski stan še označen. Proti Soči Kukla strmo odpada in tvori stožec nad stajami v voglu med Mlinarico in Sočo. O tem lepem drevesnatem stožcu govori tudi Trentar v svojem opisu in ta stožec je prava Kukla. To mi je potrdil ne le lastnik planine, moj vodnik Jožef Komac, ampak povpraševal sem tudi druge stare ljudi, ki so mi vsi potrdili pravo ime, posebno 80 let stari Ivan Mlekuž, p. d. Tona, ki ima svojo hišo ravno nasproti ob potoku Limarica. Ako se od hiše

Mlekuževe gleda proti Kukli, je tik nad njo Ruševa Glava in nad to Goličica; Ruševa Glava odpada navpik v Korita, pečina se imenuje Visoka Stena.

Malokatera planina ima tako idilično in tako krasno lego kakor Kukla. Obdaja jo venec visokih alpskih gora, sama je vsa zelena in solčna in moli proti gorenji Trenti kakor leca. V krogu jo obdajajo: Prisojnik, Mojstrovka, Travnik, Jalovec, Bavški Pelc, skupina nad Veravico, Tičarica, Čisti vrh, Plazke Lope, vrhovi Proseka, Debela Peč, Ruševa Glava in Goličica. Kukla je ime za celo planino, posebej pa za vrh 1318 m, stožec nad Ančkovim ob izlivu Mlinarice v Sočo; Goličica ima svoje ime od prav gole severne in severno-zahodne strani, na južno stran pa je rušasta.

Pravilna nomenklatura je torej: 2453 m Planja, 1291 m Kanceljni, okoli 2000 m zelena špica Rimlajt, 2101 m Goličica, približno 1950 m Čelo, 1660 m Debela Peč, približno 1500 m Vrh nad Velikim Prosekom, približno 1200 m Glava nad Malim Prosekom in približno 900 m Glava nad Logom. Koncem naj še dostavim, da je v bovški zemljeknjižni mapi vrh Čelo zapisan „Zöllö“, značilen primer, kako so jezika nevešči maperji pačili neumljiva jim imena.

Društvene vesti.

Otvoritev planinskih koč. Napočila je pomlad in prišlo je poletje. Planinci so se začeli zbirati na bližnje in daljše ture in v planinah je postalo živahno. Prvi tok turistov in izletnikov je šel v Kamniško Bistrico, kjer je koča itak celo leto oskrbovana, potem pa se je raztegnil na Karavanke in Julijske Alpe. Tudi učni zavodi so prirejali izlete šolske mladine najrajše v naše planine. Zato je bilo treba naša planinska zavetišča čimprej otvoriti.

Golica: Spodnja koča na Golici (1582 m) se je otvorila že pred binško letom in je imela od binške letine naprej popolno oskrbo, kakor vsako leto. Kadilnikova koča (1836 m) na vrhu Golice se je tudi že o binških letih začasno otvorila, oskrba pa med tem (nastopila je nova oskrbnica) že uredila. — **Aljažev Dom v Vratih** (1015 m) se je otvoril 12. junija. Kakor vsako leto je kar najboljšo oskrbovan. Preznil je dobro. —

Triglavske kočice so se otvorile ob sv. Petru in Pavlu. —

Kamniška koča na Kamniškem Sedlu, **Cojzova koča** na Kokrškem Sedlu in **Prešernova koča** na Stolu so se otvorile 19. junija. —

Koča na Veliki Planini je bila čez zimo zopet izropana in močno poškodovana. — Zdaj je popravljena.

Vlomi v kočice. Žalostna prikazen je, da baš na Veliki Planini neznani zlikovci vsako leto vlomijo in kočice razdejavajo; to leto so celo štedilnik razbili. — Tudi **Cojzova koča** na Kokrškem sedlu je večkrat poškodovana. Treba bo zabraniti tiste zimske ture, ki se vršijo brez nadzorstva, ker se sicer ne da dognati, ali so krivi takih poškodb

domačini ali tujci. Društvo bode za naprej vsak slučaj izsiljenega vhoda v planinske kočee izročilo kazenskemu sodišču.

Hotel Zlatorog ob Bohinjskem jezeru je postal že lansko leto pretesen. Da se dobi več prostorov, se je stara dependanca sedaj popolnoma nanovo preuredila in izrabijo se tamošnje sobe. Dependanca je tudi dobila novo streho. Prirejuje se ladijšče za čolne in društvo je tudi že nabavilo več čolnov. Oskrba v hotelu Zlatorogu je kar najboljša; hotel je založen z najboljšo pijačo, kuhinja je prvovrstna. Hotelski gostje se oglašajo in pričakovati je, da bo tudi letos hotel Zlatorog imel živahen promet. Da bode posebno tudi mladina našla zavetje ob Bohinjskem jezeru, se je priredil v dependanci pri Zlatorogu oddelek za skupno ležišče. Kakor v drugih planinskih kočah, bode na tem skupnem ležišču znižana prenočnina za člane in za dijake, včlanjene v Ferijalnem Savezu.

Hotel Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru je prevzel za letos Osrednji odbor SPD v zakup. Ta hotel, ki ima najlepšo lego na Bohinjskem jezeru, hoče društvo zopet povzdigniti, da postane prvovrsten alpski hotel, kakršen je bil v časih pred vojsko. Oskrbništvo je društvo poverilo svoji izkušeni Marici Jerajevi, ki je svojčas več let vodila oskrbo v Kamniški Bistrici, zadnji čas pa v Aljaževem Domu. Bivanje v hotelu bode kar najudobnejše, ker je na razpolago v glavnem poslopju 14, v posebni dependanci pa 23 zelo lepih in popolnoma moderno opremljenih sob (68 postelji); hotel ima dve obednici, kavarno, lovsko izbo, v dependanci elegantno opremljen salon, 2 verandi, prostor za tenis, kopalnišče z 20 kabinami za gospode in 20 kabinami za dame, ter več prostorov v parku za oddih. Na razpolago bode več čolnov za vožnjo po jezeru, med temi tudi ena jadrnica. Hotel ima pošto in brzojavni urad v posebnem poštnem poslopju ter interurbarno telefonsko zvezo. Hotel Sv. Janez bode najprimernejše letovišče za goste, ki hočejo v mirnem gorskem kraju uživati oddih od mestnega vrvenja; društvo bode skrbelo za najskrbnejšo postrežbo v vsakem pogledu, z ozirom na te goste pa ne bode moglo dopuščati kakega šumnega veseljačenja.

Hišni red v kočah S.P.D.¹ veljaven za vse planinske postojanke Osrednjega društva in podružnic, določa:

1.) Vsak izletnik naj se takoj čitljivo vpiše v spominsko knjigo; poleg imena naj navede poklic in stalno bivališče. Mazanje knjige in neumestne opazke v njej so prepovedane. Oskrbnik ali oskrbnica se prepriča o pravilnosti vpisanja vsakega izletnika in ga ima opozoriti na vsak nedostatek. Kdor bi odklonil vpisanje v knjigo, ta se mora takoj iz kočee odstraniti.

2.) Rezerviranje prostorov (posebnih ali skupnih) v planinskih kočah ni dovoljeno.

3.) Sobe in postelje v skupnih ležiščih se oddajajo turistom po vrsti, kakor prihajajo. Damske spalnice so določene izključno samo za dame.

4.) Turist sme v eni in isti koči le 3 dni zaporedoma prenočevati.

5.) Od 10. ure zvečer do 6. ure zjutraj mora biti v kočah mir; oskrbnik(ica) ima pravico najstrožje postopati z osebami, ki bi se ne hotele pokoriti tej odredbi.

6.) Turisti, ki pridejo v kočee po 10. uri zvečer, se imajo mirno obnašati. Ko se okrepcajo, naj mirno odidejo na prostore, ki se jim odkažejo. Strogo morajo paziti, da ne nadlegujejo spečih gostov z ropotom. Turisti, ki prihajajo šele proti jutru, ne da bi šli spat, smejo ostati samo v jedilnici, kjer se morajo popolnoma mirno vesti.

7.) Turisti, ki odhajajo pred 6. uro zjutraj iz koč, se morajo odpravljati tiho in mirno, da ne motijo spečih.

¹ Za hotela Zlatorog in Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru in za Aljažev Dom v Vratih velja hotelski red.

8.) Pijače in razglednice se morajo sproti plačevati. Vsako izbiranje razglednic je prepovedano. Zaželjeno količino dobi turist na podlagi vzorcev, ki jih pokaže oskrbnik.

9.) Uporaba štedilnika ali kuhanje je dovoljeno samo oskrbniku ali oskrbnici.

10.) Za kuhanje ali pogretje jedil in pijač, ki jih prinesejo turisti s seboj, se mora plačati v to določena pristojbina.

11.) Prepovedano je v kuhinji delati toaleto ali sicer v njej v nadlego postajati.

12.) Medikamente iz domače lekarne oddaja samo oskrbnik ali oskrbnica proti takojšnjemu plačilu.

13.) Jedilni list in vsi ceniki morajo biti prtrjeni v jedilnih sobah na vidnem mestu.

14.) Preden zapusti izletnik kočo, ozir. preden poravnava račun, se mora oskrbnik(ica) prepričati, jeli dotičnik zapustil odkazani prostor v redu. Poškodba ali onesaženje se mora plačati takoj. Odškodnino določi oskrbnik(ica).

15.) Po društvu dovoljene znižane pristojbine se pripoznajo samo tistim članom, ki se izkažejo s pravilno izkaznico dotičnega leta.

16.) V računске knjige sme vpisovati le oskrbnik(ica).

17.) Vsak obiskovalec planinskih zavetišč naj v lastnem interesu pomaga oskrbniku ali oskrbnici vzdrževati red in v vsakem oziru pristojno vedenje; le tako postane prebivanje v kočah prijetno in dosežejo zavetišča svoj namen.

Morebitne pritožbe — le s polnim podpisom pritožitelja — naj se pošiljajo na Osrednji odbor S.P.D. v Ljubljani, pri podružničnih kočah pa tudi še načelniku dotične podružnice.

Darovi. Društvu so darovali: Poverjenišvo za javna dela 2. obrok subvencije 1920/21 K 2.984; ing. Slavo Batusić, Zagreb K 375; Hrvatsko Planinarsko Društvo, Zagreb K 860; Kmetska posojilnica Vrhnika K 100; g. dr. Viktor Dvorsky, Praga K 180; Poverjenišvo za javna dela 3. obrok subvencije 1920/21 K 2.984; Ljudska posojilnica v Ljubljani K 400; Fran Medic, trgovec v Ljubljani K 1000; izletniki v Spodnji koči na Golici za povečanje koč zbrali K 250.

Slovenska stenografična čitanka, sestavil in priredil profesor Adolf Robida, je izšla v lični opremi (48 strani) in v lepopisu prof. Osane v Jugoslovanski knjigarni in se prodaja po K 32.—. Vsebina sestavkov odgovarja potrebam razumništva, ima pa tudi nekaj vzorcev v trgovske svrhe. V stenogramu se drži knjiga četrte (nove) izdaje Novakove stenografije, dovršitelju slov. stenografije je knjiga tudi posvečena. Sestavljena je tako, da jo rabijo lahko šole in zasebniki za poglobitev in dovršitev korespondenčnega pisma, ob pričetku debatne pisave pa kot ponovilo. — Planinci brzohodci so izvečine tudi brzopisci; ti naj posežejo po njej.

Opomba uredništva. Iz upravnih ozirov je pričujoča številka nekoliko skrajšana; zato smo morali slike in več poročil (n. pr. o občnem zboru Mariborske podružnice in o nesrečah v Savinjskih planinah i. dr.) odložiti za prihodnjo številko.

Vsebina: Janko Mlakar: Mesečnik v planinah. (Str. 73. Konec.) — Srečko Bošnjaković: Bijeje Stijene. (Str. 79.) — Dr. H. Tuma: Goličica. (Str. 83.) — Društvene vesti: Otvoritev planinskih koč, Vlomi v kočeh (str. 86), Hotel Zlatorog, Hotel Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru, Hišni red v kočah S. P. D. (str. 87), Darovi, Slovenska stenografična čitanka (str. 88).

Urednik **dr. Josip Tomiňsek** v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji odbor). -- Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani